

СЕКЦІЯ 1
МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО
В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Керівник секції – канд. екон. наук, ст. викл. Тонкошкур М. В.

УДК 379.8

Божко Л. Д.,
д-р культурології, доцент,
завідувачка кафедри туристичного бізнесу
Харківська державна академія культури

ОВЕРТУРИЗМ: АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ

Влітку 2017 року засоби масової інформації та Інтернет-ресурси були переповнені новинами про протести місцевого населення проти туристів в таких туристичних дестинаціях, як Барселона, Венеція, Дубровник. На вулицях проходили марші, з'являлися графіті з надписом «Туристи, їдьте додому!». Світова спільнота вперше зіштовхнулася з поняттям «овертуризму» або зверхтуризму.

Що це за явище і чому воно з'явилося? Чи характерне воно для України? Ось ці питання, на які нам потрібно дати відповідь.

Як відомо, індустрія подорожей, як і багато інших, зосереджує свою увагу майже виключно на зростанні, і майже зовсім не переймається наслідками. Після десятиліть практично неконтрольованого зростання у багатьох напрямках, туризм зараз демонструє більше проблем, ніж користі. Негативні прояви можуть приймати різні форми: сотні тисяч (іноді мільйонів) додаткових туристів в туристичних містах, десятки додаткових туристів у невеликій сільській громаді, підвищення цін на житло, продукти, забруднення територій тощо.

Овертуризм не є новою проблемою. І хоча сам термін був придуманий у 2012 році (вперше хештег #overtourism було використано у Twitter в серпні 2012 р.), широкому загалу він став відомим саме з літа 2017 року. Термін виявився дуже затребуваним і був зареєстрований в онлайн-журналі про подорожі «Skift» в 2018 році (реєстраційний номер 5494076). ЮНВТО визначає овертуризм як «вплив туризму на пункт призначення або його частину, яка надмірно впливає на якість життя громадян і / або якість вражень відвідувачів негативним чином» [5].

На замовлення ЮНВТО у 2017 р. було виконано дослідження «Overtourism? Understanding and managing urban tourism growth beyond perceptions» [5]. В дослідженні, яке було виконане науковцями Центру експертизи рекреації, туризму та гостинності Університету Бреда (Нідерланди), Європейського інституту туризму (Нідерланди) за підтримки Європейської туристичної асоціації та міських влад 8 європейських міст (Амстердам,

Барселона, Берлін, Копенгаген, Лісабон, Мюнхен, Зальцбурга та Таллінн), було проведено аналіз явищ овертуризму та запропоновані рекомендації щодо зменшення його негативного впливу. У березні 2018 р. обговорення на тему «Овертуризм: дійсність, фікція або тема для роздумів?» стало одним з трьох ключових питань порядку денного Конвенції по туризму в рамках ІТВ-2018 в Берліні. Таким чином, явище овертуризму стало новим міждисциплінарним об'єктом дослідження наукової спільноти [3; 4; 6].

Не зважаючи на те, що проблема овертуризму зараз досить актуальна не тільки в найбільших туристичних центрах світу, але й у багатьох містах України, наукові публікації на цю тему в Україні майже відсутні [2]. Тому українським фахівця треба як найшвидше звернути свою увагу на означену проблему, особливо в межах України. Ця проблема є вже дуже актуальною для Києва, де збільшення туристичного навантаження на ресурсну базу міського туризму призвело до випадків фізичного знищення деяких з найбільш відвідуваних туристичних об'єктів (старі будівлі Києва, фонтан Самсона на Подолі, пам'ятник Магдебурзького права тощо). Ця проблема вже гостро стоїть і у Львові, де загальна кількість туристів, яка відвідала Львів протягом 2019 року, становить 2.2 млн. Для вирішення цих проблем Львівською Державною адміністрацією була розроблена «Концепція децентралізації туризму» [1].

Підсумовуючи, можна сказати, що в Україні також існують проблеми, пов'язані з овертуризмом, серед яких ті ж самі, що і в Європі – туристичне перевантаження міст, особливо їх центральних та історичних частин; руйнування багатьох історичних і архітектурних об'єктів та пам'ятників; збільшення обсягу відходів тощо. Рішення цих проблем не можливе без об'єднання зусиль всіх зацікавлених сторін, і перш за все, детального наукового аналізу фахівцями-туризмознавцями.

Список літератури:

1. Львівська міська рада. URL: <https://city-adm.lviv.ua/news/tourism/259981-u-l-vovi-pidrakhuvani-zvidki-prijizhdzhali-ta-skilki-vitrachali-turisti-u-2018-rotsi>

2. Смирнов Ігор. Логістика «овертуризму» в умовах урботуризму. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України» // Збірник наукових праць. Кропивницький. ЛА НАУ. – 2019. – С.17–33.

3. Goodwin, H. The Challenge of Overtourism. Responsible Tourism Partnership Working Paper 4. October 2017. URL: <http://haroldgoodwin.info/pubs/RTP'WP4Overtourism01'2017.pdf>

4. Misrahi, T. Wish you weren't here: What can we do about over-tourism? URL: <https://www.weforum.org/agenda/2017/09/what-can-we-do-about-overtourism/>

5. Overtourism? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions:UNWTO Library, 2018. URL: <https://www.e-unwto.org/doi.pdf>.

6. Weber, F. Tourism destinations under pressure, Working Paper, Institute of Tourism ITW, Lucerne University of Applied Sciences and Arts. 2017. URL: <https://static1.squarespace.com/>